

ПРОГРАМА

ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЕЗИКОВА КУЛТУРА – модул 1 на ЕПИ

ТЕМА I. БЪЛГАРСКАТА ЗВУКОВА СИСТЕМА. БЪЛГАРСКАТА АЗБУКА.
ПРАВОПИСНИ ПРИНЦИПИ

ТЕМА II. ПРОЯВИ НА МОРФОЛОГИЧНИЯ, ФОНЕТИЧНИЯ, ИСТОРИЧЕСКИЯ И
СМИСЛОВИЯ ПРАВОПИСЕН ПРИНЦИП

Морфологичен принцип. Строеж на думата. Фонетичен принцип. Исторически (традиционен, етимологичен) правописен принцип. Смеслов правописен принцип при изписването на сложните думи и при употребата на главни и малки букви.

ТЕМА III. ФОНЕТИКА И ПРАВОПИС

Звук и буква. Записване на беззвучен съгласен звук с буквата на неговия звучен съответник. Записване на буквата за единия носов сонорен звук (*м, н*) вместо буквата за другия. Изпускане на съгласен звук при говорене, отразено в погрешно писане. Записване на буква за един гласен звук вместо буквата за друг по конвенция. Записване на буква за гласен звук вместо буквата за съгласен звук, който се произнася в потока на речта (*сесия - сесии*).

ТЕМА IV. ВЗАИМНО ВЛИЯНИЕ МЕЖДУ ИЗГОВОРА И ПРАВОПИСА, ВОДЕЩО ДО
ПРАВОГОВОРНИ И ПРАВОПИСНИ ГРЕШКИ

Погрешно изписване под влияние на изговора. Погрешно изговаряне под влияние на правописа.

ТЕМА V. ПРАВОПИС

Форма на думата и правопис. Правопис на сложните думи. Правопис на словосъчетания. Употреба на главна буква в думата и в изречението. Стилистична и графична употреба на главна буква в думата. Употреба на малка буква в думата. Пълна и кратка членна морфема при имената от/в мъжки род, единствено число. Окончания за 1 л. мн. ч. сег. вр. на глаголите от I и II спрежение. Удвояване на предлозите „в“ и „с“.

ТЕМА VI. ПУНКТУАЦИЯТА В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Същност на пунктуацията. Синтактичен и смислов принцип за употребата на препинателни знаци в текст на български език. Въретекстова пунктуация (препинателни знаци в края на изречението). Въретреизреченска пунктуация (препинателни знаци в рамките на изречението). Единично и оградящо употребени препинателни знаци в изречението. Сила на оградящите препинателни знаци. Случаи, в които системно, но погрешно се използват/се изпускат препинателни знаци. Несъщински препинателни знаци.

ТЕМА VII. ТЕКСТ. ИЗГРАЖДАНЕ НА ФОРМАЛНИТЕ И СМИСЛОВИТЕ ВРЪЗКИ В ТЕКСТА

Същност и признаци на текста. Изграждане на смисловите връзки в текста. Изграждане на формалните връзки в текста.

ТЕМА VIII. ГРАФИКА И ТЕКСТ

Графични знаци в текста. Употреба на кавички. Оформяне на пряка реч и цитати в текста. Препинателни знаци, употребени като графични знаци. Графична защита на смисъла в текста.

ТЕМА IX. ПИСМЕНИ И ГРАФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА БЪЛГАРСКИЯ РЕЧЕВ ЕТИКЕТ

Изразяване на учтивост с употребата на множествено и на единствено число. Изразяване на учтивост чрез допълнителна употреба на главна буква.

ТЕМА X. ЛЕКСИКАЛНА СИСТЕМА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Речникова система. Думи и фразеологични единици – индивидуална семантика, формални и семантични взаимоотношения. Клишета. Термини и терминологични словосъчетания.

Забележка: Програмата е разработена в съответствие с действащата учебната програма за задължителна подготовка по дисциплината „Български език и литература“ в средните училища в Република България, както и в съответствие с формата и концепцията на ЕПИ за УНСС. Неразделна част от програмата е списъкът на литературата, препоръчана от екипа, съставил пакета от тестови задачи.

БИБЛИОГРАФИЯ - I ЧАСТ (ЗА МОДУЛ 1)

1. Михайлова, В., Тишева, Й., Станчева, Р., Борислав, Б. Български език за 11. клас. Изд. „Просвета“, 2020.
2. Христова-Плашилска, М., Жобов, В., Николова-Иванова, Д., Александрова, К. Български език за 11. Клас. Изд. „Анубис“, 2020.
3. Маркова, П., Върбанова, П., Паскалев, Н. Български език за 11. клас + приложение с тестове (по новата програма). Изд. „БГ Учебник“, С., 2020.
4. Панов, А. Български език за 11. Клас. Изд. „Диоген“, С. 2021.
5. Михайлова, В., Тишева, Й., Станчева, Р., Борисов, Б. Български език за 12. клас. Изд. „Просвета“, 2021.
6. Николова-Иванова, Д., Жобов, В., Александрова К. Български език за 12. клас. Изд. „Анубис“, 2021.
7. Петров А., Падешка М., Балинова М. Български език за 12. клас. Изд. „Булевест 2000“, 2021.
8. Маркова, П., Върбанова, П., Паскалев Н. Български език за 12. клас. Изд. „БГ Учебник“, С., 2021.
9. Андрейчин, Л., Попов, К., Стоянов, С. Граматика на българския език. Изд. „Просвета“, 2020.
10. Правопис и пунктуация на българския език – основни правила. Българска академия на науките. Изд. „Просвета“, 2011.
11. Върбанова, П., Маркова, П., Паскалев, Н. Справочни таблици по български език за матура (по новите програми за 11. и 12. клас). Изд. „БГ Учебник“, С., 2021.

12. Майсторска, В., Емилов, А., Дъбравова, М., Андреева, Ж. Тестове за матура по български език и литература (11. и 12. клас по новите програми). Изд. „БГ Учебник“, С., 2021.
13. Георгиев, Б., Практикум по езикова култура: тестови задачи, алгоритъм за решаването им и коментари към тях за ученици, кандидат-студенти и студенти от всички специалности (Поредица „Езикова компетентност“, № 3), Регалия 6, С., 1998.
14. Георгиева, Е., Б. Георгиев, Правописни упътвания за малки и големи, трето преработено издание (Поредица „Езикова компетентност“, № 2), Регалия 6, С., 1995, 1998.
15. Кръстева, В., Практическа граматика на съвременния български език, изд. „Кръгзор“, С., 2009.
16. Пашов, П., Практическа българска граматика, второ издание, С., 1994.
17. Официален правописен речник на българския език. Българска академия на науките, ИБЕ „Проф. Любомир Андрейчин“. Изд. „Просвета“, С., 2012.